

ОХ

Превод от руски: Ран Босилек, 1956

chitanka.info

Преди много, много години живеели бедни хорица — мъж и жена. Те имали ленив и несръчен син. Нищичко не похващал. Все се излежавал. Ако му даде майка му да яде, ядял. Ако не му даде, можел по цели дни гладен да седи, но пръст не помръдвал да си намери сам ядене.

Бащата и майката често думали:

— Ех, синко, синко! Ти си ни мъка голяма! Какво ще те правим, като пораснеш? Другите деца помагат на бащите си, а ти само седиш и ядеш!

Един ден майката рекла:

— Слушай, мъжо, какво ще ти кажа. Нашият син порасна вече, а нищо не умее да работи. Време е да го дадем някъде на работа. Може да научи нещо от чуждите хора.

Дал го баща му ратай в село. Стоял синът само три дни и се върнал в къщи. Почнал пак да се излежава.

Набил го баща му и го завел да работи при шивач. Но и оттам избягал. Дал го да учи при ковач, при обуцар. Но и там работил ден до пладне. Какво да го прави?

— Щом си такъв, сине — рекъл бащата, — ще те заведа някъде много далече, та да не можеш да избягаш.

И тръгнали. Вървели, вървели, стигнали гъста гора. Поуморили се. Бащата седнал на обгорял пън и рекъл:

— Ох, уморих се!

Изведнъж пред тях се явило сбръчкано старче със зелена брада, дълга до колене.

— Какво искаш, човече?

Бащата се смаял отде изскочило това старче и рекъл:

— Не съм те викал.

— Как да не си ме викал? Седна на пъна и рече „Ох!“

— Да, аз се поуморих и казах: „Ох!“ А ти кой си?

— Аз съм горският цар Ох. Ти къде отиваш?

— Отивам да дам сина си на работа или на учение. Може добри хора да го научат на ум и разум. У дома нищо не похваща.

— Дай го при мене. Аз ще го науча на ум и разум. Но чуй как ще се условим: след всяка година ще идваш да прибираш момчето. Ако го познаеш, ще си го вземеш. Ако не го познаеш, ще остане още една година да слугува при мене. Съгласен ли си?

— Съгласен съм — отговорил старецът.

Ударили ръце, уговорили се. Отишъл си бащата, а синът останал да се учи при Ох.

Повел Ох момчето право под земята. Завел го в зелена къщурка. А в къщурката всичко зелено: и стените зелени, и пейките зелени, и Оховата женичка зелена, и децата всички зелени, и работниците всички зелени. Ох накарал момчето да седне и поръчал на работниците да го нагостят. Дали му зелена чорбица и зелена водица. То похапнало и посрърбнало.

— Сега — рекъл Ох — ще почнем работа: иди насечи дърва и ги донеси в къщи.

Отишло момчето, посякло, посякло, па легнало на тревата и заспало. Дошъл Ох, а то спи. Ох поръчал на работниците да натрупат дърва. Сложил момчето върху дървата и ги запалил.

Изгоряло момчето. Ох развял пепелта по вятъра. Едно въгленче паднало от пепелта. Напръскал го Ох с жива вода — и момчето оживяло, като че нищо не е ставало с него.

Накарали пак новия работник да сече и да носи дърва. Той пак заспал. Ох подпалил дърва, изгорил го отново. Развял пепелта по вятъра. Едно въгленче напръскал с жива вода. Пак оживяло момчето и станало хубаво и стройно. Ох и трети път го изгорил, напръскал пак въгленче с жива вода и трети път момчето оживяло — хубаво, стройно и пъргаво за чудо и приказ.

Работило момчето у Ох цяла година. Тръгнал бащата да прибере сина си. Дошъл в гората, седнал на обгорелия пън и рекъл:

— Ох!

Ох излязъл изпод пъна.

— Здравей, дядо!

— Здрав бъди ми, Ох! Дойдох за сина.

— Добре, да вървим. Ако го познаеш, ще си го вземеш. Ако не го познаеш, още една година ще слугува при мене.

Отишли в зелената къщурка. Ох взел чувал просо. Изсипал го на двора. Налетели орляци врабци.

— Хайде, познай сега кой е твоят син? — рекъл Ох.

Старецът се чуди и се мае: всичките врабци еднакви. Не познал сина си.

— Иди си, старче — рекъл Ох, — момчето ще остане още една година при мене.

Минала и другата година. Дошъл пак бащата при Ох. Седнал на пъна и рекъл:

— Ох!

Ох излязъл.

— Хайде, ела да познаеш своя син!

Завел го при овните, а те всички еднакви, като че са един и същ.

Гледал, гледал старецът, не можал да познае сина си.

— Иди си, старче — рекъл Ох, — момчето ще остане още една година при мене.

Домъчняло на бащата, но нямало що да стори — така бил уговорил.

Минала и третата година. Тръгнал бащата да прибере сина си. Върви той в гората. Слуша — около него бръмчи муха.

Пропъжда я старецът, а тя пак бръмчи.

Кацнала на ухото му и изведнъж проговорила:

— Татко, аз съм твоят син! Научи ме Ох на ум и разум. Сега ще го надхитря. Той ще те кара пак да ме познаеш и ще пусне много гълъби. Ти посочи оня гълъб, дето е кацнал под крушата и не кълве зърна.

Зарадвал се старецът, искал да поговори още с момчето, но мухата отлетяла.

Стигнал бащата до обгорелия пън. Пак извикал:

— Ох!

Излязъл Ох и го повел в своето подземно царство. Стигнали до зелената къщичка. Ох изсипал кринче жито и почнал да свиква гълъбите. Те изведнъж налетели и всички си приличали един на друг.

— Хайде, познай твоето момче, дядо! — рекъл Ох. Всички гълъби кълвели жито, само един, който бил под крушата, не кълвял.

— Ето моето момче! — рекъл бащата.

— Сега позна, старче! Вземи си го.

Ох взел гълъба, прехвърлил го през лявото си рамо. Той се превърнал на хубав момък, какъвто не бил виждан по света. Зарадвал се бащата, прегърнал и целунал сина си. Радвал се и синът.

— Да си вървим, сине!

Тръгнали си. Вървели и си приказвали. Синът все разправял как прекарал у Ох.

Бащата рекъл:

— Цели три години служи, сине, при Ох, но нищо не припечели. Пак такива бедняци си останахме. Но това не е беда! Нали се връщаш жив и здрав.

— Не се ядосвай, тате, всичко ще се нареди.

Като вървели из гората, видели ловци на лисици. Синът се превърнал на ловно куче и казал на баща си:

— Тия ловци ще искат да ме купят. Продай ме за двадесет жълтици, но гердана не давай.

Той подгонил една лисица. Настигнал я и я хванал. Ловците отишли при стареца и попитали:

— Твое ли е това куче, дядо?

— Мое.

— Добре гони. Продай ни го!

— Да ви го продам.

— Колко искаш?

— Двадесет жълтици, но без гердана.

— За какво ни е твоят гердан? Ние по-хубав ще му направим.

Вземи парите, дай ни кучето!

Взели кучето и подгонили пак лисиците, а кучето не затичало по лисица, а право в гората. Преобърнало се там на момък — и пак при баща си.

Отново тръгнали. Бащата рекъл:

— Доникъде не стигат тия двадесет жълтици. Ще купим нещо за стопанството, ще поправим къщурката и за нищо друго не остава!

— Не бери грижа, татко! Сега ще срещнем ловци на пъдпъдъци. Аз ще се превърна на сокол. Продай ме за двадесет жълтици. Само шапчицата не давай!

Вървели те в полето. Настигнали ги ловци на пъдпъдъци. Видели сокола в ръцете на стареца и попитали:

— Продаваш ли тоя сокол, дядо?

— Продавам го.

— Колко искаш за него?

— Дайте двадесет жълтици. Но шапчицата не продавам.

— Защо ни е твоята шапчица! Ние ще му направим сърмена.

Стиснали си ръцете. Спазарили се. Получил старецът двадесет жълтици и си тръгнал.

Ловците пуснали сокола по пѣдпѣдъците, но той хвъркнал право в гората. Ударил се о земята, превърнал се на момък и настигнал баща си.

— Е, сега ще се поразпуснем малко! — рекъл бащата.

— Почакай, татко, и то ще бъде! Като минем край пазара, ще се превърна на кон. Продай ме за шестдесет жълтици. Но юздата не давай.

Стигнали на пазара. Синът се превърнал на кон. Такъв буен кон — та да те е страх да се приближиш до него! Старецът го води за юздата, а той пръхти и рови с копита земята. Струпали се търговци около коня.

— Казвай, дядо! Колко искаш за коня?

— Шестдесет жълтици без юздата.

— Защо ни е твоята юзда! — шегуват се търговците. — Ние позлатена ще му направим!

Дават тридесет жълтици. Но дядо не отстъпва. Изведнѣж приближава до него кривокрак циганин.

— Колко за коня, човече?

— Шестдесет жълтици без юздата.

— Хе! Скъпо, бащице! Вземи тридесет с юздата!

— Не, няма да го бъде.

— Вземи четиридесет!

Откак почнал циганинът да се пазари, нито крачка не се отделил от стареца.

— Хайде, вземи, бащице, шестдесет, ама с юздичката!

— Не, юздичката не продавам!

— А бре, добро човече, де се е чуло и видяло кон без юзда да се продава! Как ще го предадеш от ръка в ръка?

— Както искаш, юздата не продавам!

— Слушай, бащице! Още една жълтица ще ти наддам, па дай коня!

Старецът помислил: с една жълтица три нови юзди ще купи.

И дал коня с юздата.

Тръгнал си старикът, а циганинът яхнал коня. А то не било циганин, а самият Ох. Надхитрил момчето! Понесъл се конят като

стрела по-високо от дървесата, по-ниско от облаците. И все бие с крака, гледа да свали ездача. Но той се държи здраво.

Стигнали в гората, в подземното царство. Ох влязъл в къщурката, а коня привързал в обора.

— Хванах го най-подире дявола проклети! — рекъл Ох на жена си. — Заведи го надвечер на водопой.

Надвечер жената завела коня на реката. Почнал той да пие вода, но все гледал по-навътре в реката да влезе. Жената крещяла, ругала след него, а той все по-навътре и по-навътре. Изведнъж дръпнал глава и жената изпуснала юздата. Конят се хвърлил във водата и се превърнал на клен. Завикала жената, дотърчал Ох. Обърнал се на щука и подгонил клена в реката.

Гони го и му дума:

*Кленче, кленче, кленченце,
прочуто юначенце,
спри се, имай търпение —
поговори със мене!*

А кленът му отговаря:

*Щуке, щуке, щукенце,
недей търси глупченце:
зная как ти говориш,
зная какво ще сториш!*

Гонила, гонила щуката клена — не успяла да го хване. А той почнал да се уморява.

Изведнъж видял на брега къпалня. А в къпалнята царската дъщеря. Кленът скочил на брега, обърнал се на скъпоценен пръстен и се търкулнал под краката на царкинята.

— Ах, какъв хубав пръстен! — рекла царкинята.

Взела пръстена и го надянала на пръста си. Притърчала в къщи и започнала да се хвали:

— Гледай, татко, какъв пръстен си намерих!

Гледа го царят и не може да му се нарадва.

Ох видял, че кленът се обърнал на пръстен, тозчас станал търговец и отишъл при царя. Рекъл му:

— Здравейте, царю честити! Дошъл съм по важна работа. Кажете на вашата щерка да ми даде пръстена. Аз го носех на нашия цар, но го изтървах в къпалнята, дето тя го намери!

Царят повикал царкинята:

— Дъще, този човек е изгубил пръстена. Извади го от пръста си и му го дай.

Царкинята заплакала и затропала с крака:

— Не го давам! Заплати на търговеца, колкото иска. Пръстенът е вече мой!

Но и Ох не отстъпвал!

— Ако не занеса този пръстен, нашият цар ще заповяда да ми отсекаат главата!

Царят почнал да придумва дъщеря си:

— Дай му, дъще, пръстена! Защо да пострада невинен човек зарад нас?

— Щом е тъй — извикала царкинята, — пръстенът ще бъде нито мой, нито негов! — И тя хвърлила пръстена на земята.

Пръстенът се разсипал на бисери, които се пръснали по пода. Едно бисерче се търкулнало в краката на девойката и тя го настъпила с токчето на обувката си.

Търговецът се превърнал на сокол и взел да кълве бисерни зърна. Кълвал, кълвал — всички изкълвал и натежал — едвам се движел. Само бисерчето под токчето на царкинята не съгледал. Това бисерче се потъркулнало, потъркулнало, обърнало се на ястреб и се хвърлило върху сокола. Той и да лети не можел. Ястребът го закълвал по главата. Кълвал, кълвал, докато му довършил живота.

Ястребът се ударил о земята и се превърнал на хубав момък. Толкова хубав бил, че щом го видяла царкинята, тозчас го обикнала и рекла на баща си:

— Каквото и да кажеш, татко, само за тоя момък ще се омъжа; или за него, или за никой друг!

Никак не се искало на царя да даде дъщеря си на непознат момък, но нямало що да стори. Помислил, помислил, па току поръчал

да гласят ядене и пиене, да канят сватбари. Такава весела сватба дигнали, че цяла година за нея приказвали.

И аз бях там, ядох мед, вино пих; в устата ми не попадна, но по брадата ми потече, затова е побеляла.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.